

Затонацька Т. Г.,

*кандидат фізико-математичних наук, доцент,
провідний науковий співробітник відділу макроекономічного,
бюджетного та податкового прогнозування
Науково-дослідного фінансового інституту
Міністерства фінансів України*

БЮДЖЕТНІ ІНВЕСТИЦІЇ В РЕАЛЬНИЙ ТА ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВПЛИВУ НА СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ

Будь-яка країна прагне підвищити макроекономічні показники з метою забезпечення економічного розвитку. Кожному напрямку економічної діяльності в цьому процесі приділяється певна увага.

Досліджуючи напрями державного регулювання соціально-економічного розвитку країни, слід зауважити, що одним з найважливіших важелів державного впливу є бюджетні інвестиції.

Останнім часом опубліковано багато досліджень як західних, так і вітчизняних вчених, присвячених проблемі підвищення ефективності бюджетних інвестицій. Загальновизнаною методологічною основою планування й прогнозування бюджетних інвестицій у країнах із перехідною економікою є дослідження теоретичних та практичних аспектів відбору, оцінки та виконання державних інвестиційних проектів, їх впливу на темпи економічного зростання, подолання бідності тощо¹. Серед українських авторів досліджень із цієї проблематики необхідно виокремити праці: С Буковинського, В. Зимовця, П. Орлова, В. Комарова², в яких аналізуються проблемні аспекти розвитку механізмів державного фінансування інвестиційної діяльності, обґрунтовуються джерела формування та напрями використання коштів бюджету розвитку, розглядаються проблемні питання пріоритетного відбору об'єктів державного інвестування тощо.

Метою роботи є аналіз державних інвестицій в реальний та людський капітал і розробка рекомендацій щодо підвищення їх ефективності.

На сьогодні залишається актуальною необхідність створення ефективного механізму інвестування бюджетних коштів. В українському бюджет-

¹ *Затонацька Т. Г., Ставицький А. В.* Особливості бюджетного інвестування в Україні на сучасному етапі / Т. Г. Затонацька, А. В. Ставицький // *Фінанси України*. – № 4. – 2006. – С. 46–54.

² *Буковинський С. А.* Концептуальні засади управління бюджетними коштами в Україні / С. А. Буковинський // *Фінанси України*. – 2001. – № 5; *Буковинський С. А.* Удосконалення вирівнювання фінансового забезпечення територіальних громад / С. А. Буковинський // *Фінанси України*. – 1999. – № 5; *Зимовець В.* Фінансове забезпечення інноваційного розвитку економіки / В. Зимовець // *Економіка України*. – 2003. – № 4. – С. 9–17; *Орлов П.* Порівняльна оцінка ефективності капітальних вкладень / П. Орлов // *Економіка України*. – 2004. – № 1. – С. 27–322; *Буковинський С. А., Комаров В. Л.* Бюджет розвитку та пріоритети бюджетних інвестицій / С. А. Буковинський, В. Л. Комаров // *Фінанси України*. – 2004. – № 9. – С. 3–20.

ному законодавстві немає визначення бюджетних інвестицій, що стримує подальше вивчення саме цього напрямку.

У дослідженні³ вивчається існуюча в Україні нормативно-правова база та наукові праці українських і зарубіжних вчених й запроваджено визначення бюджетних інвестицій.

Бюджетними інвестиціями є видатки з державного та місцевих бюджетів, які спрямовуються на фінансування державних цільових програм економічного, науково-технічного, соціального розвитку, програми розвитку окремих регіонів, галузей економіки, фінансування інвестиційних проектів та придбання частки акцій чи прав участі в управлінні підприємством.

Виділення бюджетних інвестицій як особливого виду інвестицій зумовлено можливостями держави завдяки участі в інвестиційних процесах, здійсненню національної стратегії розвитку економіки та забезпеченню соціально-економічного розвитку країни.

Враховуючи обмеженість державних коштів, виникає необхідність проведення на державному рівні кількісно обмеженого вибору пріоритетних напрямів щодо бюджетних інвестицій, а також підвищення ефективності їх використання. За останні роки не було запропоновано однозначного визначення пріоритетних напрямів щодо бюджетних інвестицій.

Основні завдання бюджетної політики на 2008 р.⁴ також мають загально-визначені пріоритети бюджетного інвестування. Так, забезпечення макроекономічної стабільності, збалансованості та стійкості бюджетної системи пропонується досягти шляхом підвищення результативності, ефективності та прозорості використання бюджетних коштів; запровадження головними розпорядниками бюджетних коштів середньострокового планування на підставі визначених пріоритетних завдань своєї діяльності та результативних показників, які вони прагнуть досягти; підвищення відповідальності розпорядників бюджетних коштів за їх цільове використання.

З метою підвищення результативності бюджетних видатків та відповідальності розпорядників бюджетних коштів за досягнення встановлених цілей запропоновані такі шляхи: стимулювання до підвищення якості надання освітніх послуг; розвиток науково-технічного потенціалу; підвищення якості та доступності медичного обслуговування населення; пріоритетна державна підтримка реального сектора економіки.

Наведений перелік пріоритетних напрямів свідчить про відсутність чітких державних пріоритетів, які мають бути профінансовані за рахунок державних коштів. При аналізі та виборі пріоритетних напрямів мають бути враховані всі так звані зовнішні та внутрішні ефекти державних інвестицій, а не лише їх рентабельність на рівні окремих інвестиційних проектів або

³ *Затонацька Т. Г.* Бюджетне інвестування: теорія та практика / Т. Г. Затонацька. — К. : НДФІ, 2008. — 336 с.

⁴ Декларація цілей та завдань бюджету на 2008 рік (Бюджетна декларація). Схвалена Постановою Кабінету Міністрів України від 01.03.2007 № 316. — http://minfin.gov.ua/control/publish/article/main?art_id=68561&cat_id=68560.

державних програм. Такий підхід сприятиме посиленню впливу бюджетних інвестицій на соціально-економічний розвиток країни.

Зокрема, у проекті Державної програми економічного і соціального розвитку України на 2008 р.⁵ зазначається, що найменші конкурентні переваги Україна має за такими складовими конкурентоспроможності, як рівень розвитку інституцій, охорони здоров'я та початкової освіти, а також технологічна готовність, ефективність ринків. Розвиток бізнесу та макроекономічне середовище не виступають визначальними чинниками переваг чи недоліків, що впливають на загальний рівень міжнародної конкурентоспроможності України.

З метою забезпечення конкурентоспроможності країни потрібно провести чимало системних змін, які сприятимуть підвищенню конкурентоспроможності національних інституцій, інфраструктури, покращанню якості охорони здоров'я, освіти, активізації впровадження інновацій.

Так, освіта і наука вже давно стали загально визначальними чинниками соціально-економічного розвитку, оскільки конкурентоспроможним учасником глобальної економіки може бути лише та країна, в якій превалює інтелектуальна праця, а інвестиції у розвиток людського потенціалу стали вагомими й ефективними.

Головною ознакою соціально-економічного розвитку є зростання ролі людського капіталу в системі факторів виробництва, що зумовлює необхідність глибокої соціальної переорієнтації економічних пріоритетів. У світі пріоритет належить передусім забезпеченню повнішого розвитку і реалізації людського потенціалу, умов праці, гідного життя тощо.

Тому інвестування у людський капітал як джерело економічного розвитку не менш важливе, ніж традиційні капіталовкладення, оскільки інвестиції в людський капітал повертаються в декілька разів більшою віддачею, ніж вклади в матеріальне виробництво⁶.

Іншим чинником успішного інтегрування української економіки у світове господарство має стати проведення масштабної модернізації виробництва та впровадження новітніх технологій.

Враховуючи сучасний стан основних фондів, що склався в промисловості, зосередимося на дослідженні участі держави в оновленні основних фондів.

Останніми роками інвестиції в основний капітал за рахунок усіх джерел фінансування зросли з 13,9 % ВВП (23,6 млрд грн) у 2000 р. до 26,4 % ВВП (188,5 млрд грн) у 2007 р. (табл. 1). При цьому інвестиції за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів України зросли з 1,3 % ВВП у 2000 р. до 2,5 % ВВП у 2007 р. та досягли у 2007 р. 9,5 % загального обсягу інвестицій в основний капітал. Розглядаючи динаміку обсягу інвестицій в основний капітал за рахунок усіх джерел у період 2000–2007 рр., бачимо поступове

⁵ Проект Закону України “Про Державну програму економічного і соціального розвитку України на 2008 рік” від 24.09.2007 № 4066. – ЛІГАБізнесінформ.

⁶ Denison E. F. The Source of Economic Growth in the United States and the Alternatives before Us. – N.Y.: Committee for Economic Development, 1962. – 297 p.

Таблиця 1

Інвестиції в основний капітал за джерелами фінансування

Показник	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
ВВП, млн грн	170 070	204 190	225 810	267 344	345 113	441 452	544 153	712 945
Загальні інвестиції в основний капітал (у фактичних цінах)								
млн грн	23 629	32 573	37 178	51 011	75 714	93 096	125 254	188 486
% ВВП	13,9	16,0	16,5	19,1	21,9	21,1	23,0	26,4
у тому числі:								
— за рахунок коштів державного бюджету								
млн грн	1210	1749	1863	3570	7945	5077	6846	10 458
% до загального обсягу	5,1	5,4	5,0	7,0	10,5	5,5	5,5	5,6
% ВВП	0,7	0,9	0,8	1,3	2,3	1,2	1,3	1,5
— за рахунок коштів місцевих бюджетів								
млн грн	975	1332	1365	2095	3544	3915	5446	7324
% до загального обсягу	4,1	4,1	3,7	4,1	4,7	4,2	4,3	3,9
% ВВП	0,6	0,7	0,6	0,8	1,0	0,9	1,0	1,0
— всього за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів								
млн грн	2185	3081	3228	5665	11 489	8992	12 292	17 782
% до загального обсягу	9,2	9,5	8,7	11,1	15,2	9,7	9,8	9,5
% ВВП	1,3	1,5	1,4	2,1	3,3	2,0	2,3	2,5

Джерело: за даними Державного комітету статистики України. — <http://www.ukrstat.gov.ua>.

щорічне зростання їх частки у ВВП. Лише у 2005 р. відбувся невеликий спад до 21,1 % (21,9 % у 2004 р.), що пояснюється політичною нестабільністю у період кінця 2004 – початку 2005 рр. та реприватизацією, а також зниженням частки державного інвестування у 2005 р. (з приходом нової влади відбувається соціальна переорієнтація бюджету).

Стосовно інвестування в основний капітал за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, то у період 2000–2005 рр. спостерігається поступове збільшення частки інвестування за рахунок бюджетних коштів як до загального обсягу з 9,2 % у 2000 р. до 15,2 % у 2005 р., так і до ВВП з 1,3 % у 2000 р. до 3,3 % у 2005 р. Період 2005–2007 рр. характеризується змінами урядів та змінами у виборі пріоритетності бюджету – соціального чи економічного розвитку, що виявилось у скороченні інвестування за рахунок бюджетних коштів до 9,5 % у 2007 р.

Проаналізуємо інвестиції в основний капітал за рахунок коштів державного бюджету за видами економічної діяльності (табл. 2).

Розглядаючи динаміку інвестицій в основний капітал за рахунок коштів державного бюджету за 2004–2007 рр., спостерігаємо такі тенденції: інвестиції в основний капітал у сільське господарство скоротилися з 3,6 % (до загального обсягу інвестицій в основний капітал за видом економічної діяльності) у 2004 р. до 2,8 % у 2006 р. Але, враховуючи сучасний стан та необхідність розвитку конкурентоспроможного АПК та загострення конкуренції на сільськогосподарському ринку зі світовими виробниками цієї продукції та її подорожчання (велика інфляційна складова в індексі споживчих цін), державні капіталовкладення у сільське господарство у 2007 р. зросли до 3,7 %; відбулося зниження частки державних інвестицій у промисловості з 8,8 до 4,4 % у 2007 р., а саме у добувній промисловості з 21,1 до 15,3 % у 2007 р. В обробній промисловості інвестиції зросли з 0,1 до 0,6 %, але це сталося за рахунок державної підтримки харчової промисловості з 0,1 до 0,5 %, легкої промисловості з 1,1 до 1,4 %, (з урахуванням того, що у 2005 р. така підтримка скоротилася до 0,2 %) та машинобудування з 0,8 до 2,4 %. Водночас відбувалося зниження частки інвестицій у хімічній та нафтохімічній промисловості, металургії та обробленні металів, що пояснюється майже цілковитою приватизацією державних підприємств у цих галузях. Також знизилася частка державного інвестування у виробництво та розподілення електроенергії, газу та води з 19,9 до 9,0 %. Значно зменшилася державна участь у будівництві (у період 2004–2006 рр. вона постійно скорочувалася з 35,8 до 9,8 %; у 2007 р. спостерігалось незначне покращання – до 12,0 %). Участь держави в оновленні транспорту та зв'язку у період 2004–2006 рр. скоротилася з 12,5 до 5,7 %, але після отримання Україною можливості проведення фінальної частини “Євро-2012” (модернізації транспортної інфраструктури та зв'язку і реалізації відповідних державних програм) частка державної участі збільшилася у 2007 р. майже вдвічі – до 10,4 %.

Бачимо поступове збільшення частки державних інвестицій за напрямком: державне управління (з 41,2 до 47,6 %).

Таблиця 2

Інвестиції в основний капітал за видами економічної діяльності у 2004–2007 рр.

	2004				2005				
	Освоєно (використано) інвестиції в основний капітал		у тому числі за рахунок коштів державного бюджету		Освоєно (використано) інвестиції в основний капітал		у тому числі за рахунок коштів державного бюджету		
	тис. грн	% загального обсягу інвестицій в основний капітал	тис. грн	% загального обсягу інвестицій в основний капітал за видом економічної діяльності	тис. грн	% загального обсягу інвестицій в основний капітал	тис. грн	% загального обсягу інвестицій в основний капітал за державного бюджету	
Усього	75714387	100	7944793	10,5	93096104	100	5076808	100,0	5,5
Сільське господарство, мисливство та лісове господарство	3380624	4,5	122780	3,6	5015707	5,4	134614	2,7	2,7
Промисловість:	28190773	37,2	2476284	8,8	35031124	37,6	1939887	38,2	5,5
Добувна промисловість	6344450	8,4	1336175	21,1	8106946	8,7	1260107	24,8	15,5
Обробна промисловість:	16663352	22,0	111012	0,1	22398913	24,1	105395	2,1	0,5
харчова промисловість та перероблення сільськогосподарських продуктів	5016396	6,6	6311	0,1	6417592	6,9	11841	0,2	0,2

Таблиця 2

Інвестиції в основний капітал за видами економічної діяльності у 2004–2007 рр.

	2006				2007					
	Освоєно (використано) інвестицій в основний капітал		у тому числі за рахунок коштів державного бюджету		Освоєно (використано) інвестицій в основний капітал		у тому числі за рахунок коштів державного бюджету			
	тис. грн	% загального обсягу інвестицій в основний капітал	тис. грн	% загального обсягу інвестицій в основний капітал	тис. грн	% загального обсягу інвестицій в основний капітал	тис. грн	% загального обсягу інвестицій в основний капітал		
Усього	12523672	100,0	6845808	100,0	5,5	188486112	100,0	10458119	100,0	5,6
Сільське господарство, мисливство та лісове господарство	7309123	5,8	204385	3,0	2,8	9519168	5,1	352817	3,4	3,7
Промисловість:	44803658	35,8	2490277	36,4	5,6	64341437	34,1	2810459	26,9	4,4
Добувна промисловість	8593794	6,9	1436409	21,0	16,7	12142160	6,4	1861242	17,8	15,3
Обробна промисловість:	30113379	24,0	125120	1,8	0,4	44822875	23,8	284243	2,7	0,6
харчова промисловість та перероблення сільськогосподарських продуктів	8290437	6,6	19282	0,3	0,2	11829822	6,3	54377	0,5	0,5

Продовження табл. 2

	2004				2005					
	Освоєно (використано) інвестицій в основний капітал		у тому числі за рахунок коштів державного бюджету		Освоєно (використано) інвестицій в основний капітал		у тому числі за рахунок коштів державного бюджету			
	тис. грн	% загального обсягу інвестицій в основний капітал	тис. грн	% загального обсягу інвестицій в основний капітал за рахунок коштів державного бюджету	тис. грн	% загального обсягу інвестицій в основний капітал	тис. грн	% загального обсягу інвестицій в основний капітал за рахунок коштів державного бюджету		
легка промисловість	359663	0,5	3970	0,05	1,1	493032	0,5	1097	0,02	
хімічна та нафтохімічна	1687869	2,2	12776	0,2	0,8	2376930	2,6	10333	0,2	
металургія та оброблення металу	3281956	4,3	18711	0,2	0,6	5574951	6,0	2214	0,04	
машинобудування, ремонт і монтаж машин та устаткування	2267648	3,0	18906	0,2	0,8	2250557	2,4	26774	0,5	
Виробництво та розподілення електроенергії, газу та води	5182971	6,8	1029097	13,0	19,9	4525265	4,9	574385	11,3	
Будівництво	4674619	6,2	1673438	21,1	35,8	4929005	5,3	656528	12,9	
										12,7
										13,3

Продовження табл. 2

	2006				2007				
	Освоєно (використано) інвестицій в основний капітал		у тому числі за рахунок коштів державного бюджету		Освоєно (використано) інвестицій в основний капітал		у тому числі за рахунок коштів державного бюджету		
	тис. грн	% загального обсягу інвестицій в основний капітал	тис. грн	% загального обсягу інвестицій в основний капітал за рахунок коштів державного бюджету	тис. грн	% загального обсягу інвестицій в основний капітал	тис. грн	% загального обсягу інвестицій в основний капітал за рахунок коштів державного бюджету	
легка промисловість	408777	0,3	2885	0,04	0,7	479265	0,3	6765	0,06
хімічна та нафтохімічна	2637640	2,1	5979	0,09	0,2	3666266	1,9	12548	0,1
металургія та оброблення металу	6970517	5,6	16694	0,2	0,2	11234091	6,0	9100	0,09
машинобудування, ремонт і монтаж машин та устаткування	3653366	2,9	46892	0,7	1,3	5339843	2,8	127526	1,2
Виробництво та розподілення електроенергії, газу та води	6096485	4,9	928748	13,6	15,2	7376402	3,9	664974	6,4
Будівництво	6300214	5,0	617166	9,0	9,8	9106630	4,8	1090663	10,4

Продовження табл. 2

	2004				2005			
	Освоєно (використано) інвестицій в основний капітал		у тому числі за рахунок коштів державного бюджету		Освоєно (використано) інвестицій в основний капітал		у тому числі за рахунок коштів державного бюджету	
	тис. грн	% загального обсягу інвестицій в основний капітал	тис. грн	% загального обсягу інвестицій в основний капітал за рахунок коштів державного бюджету	тис. грн	% загального обсягу інвестицій в основний капітал	тис. грн	% загального обсягу інвестицій в основний капітал за рахунок коштів державного бюджету
Транспорт і зв'язок	15015286	19,8	1882977	23,7	16887496	18,1	687747	4,1
Фінансова діяльність	1245088	1,6	2247	0,03	1963923	2,1	737	0,04
Операції з нерухомістю, здавання під найм та послуги юридичним особам	11238243	14,8	481020	6,1	15333963	16,5	644535	4,2
Державне управління	1155716	1,5	476107	6,0	792628	0,9	360594	45,5
Освіта	953055	1,3	174985	2,2	870215	0,9	132504	15,2
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	1472229	2,0	333499	4,2	1296509	1,4	250665	19,3

Продовження табл. 2

	2006				2007					
	Освоєно (використано) інвестицій в основний капітал		у тому числі за рахунок коштів державного бюджету		Освоєно (використано) інвестицій в основний капітал		у тому числі за рахунок коштів державного бюджету			
	тис. грн.	% загального обсягу інвестицій в основний капітал	тис. грн.	% загального обсягу інвестицій в основний капітал	тис. грн.	% загального обсягу інвестицій в основний капітал	тис. грн.	% загального обсягу інвестицій в основний капітал		
Транспорт і зв'язок	20328518	16,2	1155702	16,9	5,7	31709446	16,8	3297575	31,5	10,4
Фінансова діяльність	2386326	1,9	6884	0,1	0,3	4164858	2,2	4878	0,05	0,1
Операції з нерухомістю, здавання під найм та послуги юридичним особам	24026020	19,2	816278	11,9	3,4	39414505	20,9	826969	7,9	2,1
Державне управління	1053595	0,8	497748	7,3	47,2	1571559	0,8	748276	7,2	47,6
Освіта	1 163 402	0,9	248 088	3,6	21,3	1651350	0,9	331375	3,2	20,1
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	1 835 226	1,5	260 575	3,8	14,2	2518087	1,4	587648	5,6	23,3

Продовження табл. 2

	2004		2005	
	Освоєно (використано) інвестицій в основний капітал	у тому числі за рахунок коштів державного бюджету	Освоєно (використано) інвестицій в основний капітал	у тому числі за рахунок коштів державного бюджету
Надання комунальних та індивідуальних послуг; діяльність у сфері культури та спорту з них : діяльність у сфері культури та спорту, відпочинку та розваг	тис. грн	% загального обсягу інвестицій в основний капітал	тис. грн	% загального обсягу інвестицій в основний капітал
	1953805	2,6	318001	4,0
				% загального обсягу інвестицій в основний капітал за рахунок коштів державного бюджету
				16,3
				% загального обсягу інвестицій в основний капітал за видом економічної діяльності
				1826294
				2,0
				265749
			1194976	
			1,3	
			229296	
			4,5	
			5,2	
			14,6	
			19,2	

Продовження табл. 2

	2006				2007				
	Освоєно (використано) інвестицій в основний капітал		у тому числі за рахунок коштів державного бюджету		Освоєно (використано) інвестицій в основний капітал		у тому числі за рахунок коштів державного бюджету		
	тис. грн	% загального обсягу інвестицій в основний капітал	тис. грн	% загального обсягу інвестицій в основний капітал за рахунок коштів державного бюджету	тис. грн	% загального обсягу інвестицій в основний капітал	тис. грн	% загального обсягу інвестицій в основний капітал за рахунок коштів державного бюджету	
Надання комунальних та індивідуальних послуг; діяльність у сфері культури та спорту	2854172	2,3	546207	8,0	4061190	2,2	390831	3,7	
з них: діяльність у сфері культури та спорту, відпочинку та розваг	2014025	1,6	492400	7,2	2893694	1,5	323692	3,1	
									9,6
									11,2

Джерело: Державний комітет статистики України. – Статистичний бюлетень “Капітальні інвестиції в Україні за 2004, 2005, 2006, 2007 рік”

Розглянемо участь держави в інвестуванні у людський капітал (освіта, охорона здоров'я, діяльність у сфері культури та спорту). Так, за останні чотири роки інвестиції в освіту за рахунок коштів державного бюджету (див. табл. 2) коливалися у межах 15,2–21,3 % загального обсягу інвестицій в основний капітал за видом економічної діяльності; в оновлення сфери охорони здоров'я та соціальної допомоги – у межах 14,2–23,3 %; у діяльність у сфері культури та спорту, відпочинку та розваг – у межах 11,2–24,4 %. За кожним видом економічної діяльності державна частка становить приблизно п'яту частину, що для соціально орієнтованих сфер діяльності є неприпустимим. Покладання відповідальності за оновлення таких сфер діяльності, як освіта та охорона здоров'я лише на комерційні структури призведе до того, що користуватимуться найновішими досягненнями у цих сферах лише ті, хто за це в змозі заплатити.

Розглядаючи структуру розподілу обсягів інвестицій за рахунок державного бюджету (див. табл. 2), можна зазначити, що основні кошти спрямовані у промисловість – 26,9–38,2 % (у добувну – 16,8–24,8 %; будівництво – 9,0–21,1 %; на транспорт та зв'язок – 13,5–31,5 %). Витрати на розвиток людського капіталу є незначними: освіта – 2,2–3,6 %; охорона здоров'я – 3,8–5,6 %; діяльність у сфері культури та спорту – 2,1–7,2 %.

Коливання в широких межах пояснюється постійною зміною пріоритетів у зв'язку зі зміною урядів, особливо це позначилося на бюджеті 2007 р., в якому скоротилося інвестування промисловості до 26,9 % (36,4 % – у 2006 р.). Збільшується інвестування будівництва, яке до цього часу тільки скорочувалося, відбувається різке зростання інвестування в оновлення транспорту та зв'язку до 31,5 % (16,9 % – у 2006 р.).

Також слід зазначити, що частка інвестицій за рахунок коштів державного бюджету до загального обсягу інвестицій протягом 2005–2007 рр. майже незмінна (приблизно 5,5 %) і є незначною, враховуючи те, що у цей період через державний бюджет перерозподіляється чверть ВВП країни (25,6 % – у 2005 р., 25,2 % – у 2006 р., 24,4 % – у 2007 р.). Порівняно з 2004 р., коли через державний бюджет перерозподілялося 23,0 % ВВП, інвестиції за рахунок коштів державного бюджету становили 10,5 % загального обсягу.

Проаналізувавши статистичні показники інвестицій в основний капітал за рахунок коштів державного бюджету, слід зауважити, що за період 2004–2007 рр. спостерігалася постійна зміна пріоритетів в інвестуванні, залишалися недостатньо проінвестованими напрямки інноваційного характеру, такі як обробна промисловість, транспорт, зв'язок, будівництво (лише у 2007 р. відбувається переорієнтація саме на ці напрямки). Недостатнім було також інвестування у розвиток людського капіталу.

Обсяг і питома вага інвестицій в основний капітал за рахунок коштів державного бюджету за видами економічної діяльності дає змогу виявити характер не лише структурно-інвестиційної, але й всієї економічної політики в країні.

Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що інвестиції в людський капітал мають високу віддачу, але для підвищення якості таких послуг поряд з державними інвестиціями мають використовуватися сучасні методи,

а саме державний кредит на отримання освіти, медичне страхування тощо. Таким чином держава зможе підвищити якість цих послуг відповідно до європейських стандартів.

Враховуючи існуючі проблеми в промисловості (щодо основних фондів і т. ін.), необхідно суттєво звузити державні пріоритети та зменшити кількість державних програм, що дасть змогу здійснювати їх повноцінне фінансування і мати економічний ефект, а також реалізовувати державні програми на тендерних засадах у приватний спосіб.

На сьогодні в Україні, на жаль, не створено достатньо передумов для ефективного використання бюджетних інвестицій. Проблеми у цьому питанні починаються на законодавчому рівні, де взагалі немає поняття “бюджетні інвестиції”, не кажучи про механізм їх реалізації. Необхідними кроками для покращання ситуації мають бути: вдосконалення законодавства, розробка загальнодержавних пріоритетів у фінансуванні соціально-економічного розвитку країни, визначення повноважень окремих органів щодо реалізації бюджетних інвестицій, забезпечення професійності посадовців, що розпоряджатимуться бюджетними інвестиційними коштами, та прозорість їх вкладення. Необхідно узгодити існуючу нормативно-правову базу з метою впровадження середньострокового планування з використанням програмно-цільового методу в повному обсязі, що дасть змогу підвищити ефективність бюджетного інвестування та забезпечити соціально-економічний розвиток країни.